

مای درس

گروه آموزشی عصر

درس ۱۰ (از رحلت پیامبر تا قیام کرپلا)

مجموعه سوال و جواب کتاب مطالعات اجتماعی هشتم - متوسطه اول - تهیه کننده: علیرضا اسماعیلی

- ۱- ماجرای سقیفه ی بنی ساعده چه بود ؟ پس از رحلت پیامبر در حالی که علی(ع) و شماری از اصحاب مشغول خاک سپاری بودند تعدادی از انصار و مهاجرین در سقیفه بنی ساعده گرد آمدند و در باره جانشینی پیامبر به گفتگو پرداختند. هر دو گروه با نادیده گرفتن وصیت پیامبر در غدیر خم مدعی بودند که خلافت و جانشینی رسول خدا حق آنان است.
- ۲- ابوبکر چگونه به خلافت رسید ؟ با توجه به اینکه از گذشته میان انصار رقابت و اختلاف وجود داشت. جمعی از حاضران در سقیفه، با ابوبکر که یکی از مهاجرین کهنسال بود پیعت کردند و بدین ترتیب وی به عنوان خلیفه اول شناخته شد.

- ۳- چرا حضرت علی (ع) در ابتدای خلافت ابوبکر سکوت کرد؟ گروهی از مسلمانان با یاد آوری خطبه پیامبر در غدیر، خواهان بیعت با علی (ع) بودند (اما علی (ع) با سکوت خود مانع بروز تفرقه و درگیری میان مسلمانان شد تا اسلام پایدار بماند.
- ۴- ابوبکر چند سال خلافت کرد؟ و چه کسی را به جانشینی خود برگزید؟ ابوبکر حدود دو سال خلافت کرد و عمر بن خطاب را به جانشینی خود برگزید.
- ۵- عمر چند سال حکومت کرد و چه مناطقی را تصرف نمود؟ عمر در دوران ده ساله حکومت خود کار فتوحات را که از اواخر دوران خلافت ابوبکر آغاز شده بود با جدیت دنبال کرد. سپاهیان اعزامی از سوی عمر، علاوه بر بخش وسیعی از ایران، کشورهای سوریه، لبنان، فلسطین و مصر را نیز فتح کرد.
- ۶- عثمان چگونه به خلافت رسید و در زمان او اوضاع کشور چگونه بود؟ عثمان خلیفه سوم توسط شورایی که عمر تعیین کرده بود به خلافت رسید. در زمان او بر خلاف دو خلیفه قبلی، زندگی تجملاتی و شیوه اشرافی رواج یافت و اطرافیان و کارکنان خلیفه با ثروت به دست آمده از فتوحات به خوش گذرانی مشغول شدند.
- ۷- چرا عثمان بعضی از یاران نزدیک پیامبر را مجازات و تبعید می کرد؟ عثمان جمعی از صحابه و یاران نزدیک پیامبر مانند ابوذر، عمار و مالک اشتر را به دلیل آنکه از او و اطرافیانش انتقاد می کردند، مجازات و تبعید کرد.
- ۸- عاقبت عثمان چه شد؟ عملکرد اطرافیان خلیفه سوم ناراضی‌گروهی از مسلمانان را برانگیخت. آنان از نقاط مختلف به مدینه آمدند و اعتراض خود را نسبت به عملکرد عاملانش اعلام کردند. امام علی (ع) تلاش زیادی کرد که مخالفان را آرام کند و مانع بروز درگیری و خونریزی شود، اما سرانجام معترضان خشمگین به خانه خلیفه هجوم بردند و او را کشتند.
- ۹- امام علی (ع) در کجا به دنیا آمد و دوران کودکی و نوجوانی او چگونه سپری شد؟ امام علی (ع) فرزند ابوطالب در کعبه به دنیا آمد. آن حضرت دوران کودکی و نوجوانی را در خانه ی حضرت محمد (ص) و تحت تربیت وی به سر برد.
- ۱۰- چه عاملی سبب شد که پیامبر بدون هیچ آسیبی مکه را به سوی مدینه ترک کند؟ شهادت و فداکاری علی (ع) و خوابیدن در بستر پیامبر سبب شد که پیامبر بدون هیچ آسیبی از مکه، مکه را به سوی مدینه ترک کند.
- ۱۱- در دوران خلافت سه خلیفه ی قبلی حضرت علی (ع) چه می کرد؟ آن حضرت علی (ع) به تفسیر قرآن ریال تربیت شاگردان و پاسخ گویی به سوالات دینی مردم می پرداخت. همچنین ایشان به عمران و آبادی و احداث نخلستان ها توجه زیادی داشت.
- ۱۲- حضرت علی (ع) چگونه به خلافت رسید؟ پس از کشته شدن عثمان، مردم دریافتند که جامعه اسلامی پی سرپرست مانده است. بسیاری از مهاجرین و انصار خواهان بیعت با علی (ع) شدند، اما آن حضرت تمایلی به پذیرش خلافت نداشت. سرانجام با اصرار زیاد مردم، امام علی (ع) منصب خلافت را پذیرفت.
- ۱۳- چه عواملی موجب مخالفت و دشمنی ریاست طلبان و ثروت اندوزان با علی (ع) شد؟ و چه جنگ هایی را بر آن حضرت تحمیل کردند؟ اصرار علی (ع) بر عمل به قرآن و سنت پیامبر و اجرای عدالت موجب مخالفت و دشمنی ریاست طلبان شد. این گروه چون اطمینان یافتند که امام به دلخواه آنان عمل نخواهد کرد به فتنه جویی پرداختند و سه جنگ جمل، صفین و نهروان را بر آنحضرت تحمیل کردند.
- ۱۴- جنگ جمل را توضیح دهید؟ (از آنجا که امام علی (ع) هیچگونه تمایلی به جنگ و خونریزی میان مسلمانان نداشت، کوشید از طریق گفتگو و نصیحت بیعت شکنان و شورشیان را قانع کند که دست از تفرقه و آشوب بردارند اما شورشیان اقدام به جنگ کردند. امام در جنگ جمل شورشیان را شکست داد.
- ۱۵- جنگ صفین را توضیح دهید؟ در جنگ صفین امام علی (ع) به مقابله با سپاه معاویه رفت و آنها را ظالمین نامید. پایداری یاران علی (ع) به ویژه مالک اشتر آثار شکست را بر چهره ی سپاه ستمگر آشکار ساخت. اما در آخرین لحظات، نیرنگ عمر و عاص مانع پیروزی سپاهیان امام علی (ع) شد.
- ۱۶- چرا حضرت علی (ع) شهر کوفه را مرکز خلافت خود قرار داد؟ امام در ابتدای حکومت خود، برای دفع تهدیدات بیعت شکنان و دشمنان عدالت از مدینه رهسپار عراق شد و شهر کوفه را مرکز خلافت خود قرار داد.

۱۷- مهم ترین ویژگی ها و دستاوردهای حکومت حضرت علی (ع) را نام ببرید ؟ (۱- ساده زیستی و مقابله با اشرافی گری
۲- تأکید بر عدالت ۳- برگزیدن افراد صالح به حکومت و ولایات ۴- مدارا با مخالفان

۱۸- چرا امام حسن (ع) ناچار شد پیشنهاد صلح معاویه را بپذیرد ؟ بسیاری از یاران و سپاهیان آن حضرت تمایلی به نبرد نداشتند و فقط گروه اندکی آماده جهاد بودند . این در حالی بود که معاویه با وعده ی دادن پول و مقام ، بسیاری از روسای قبایل و حتی یاران نزدیک امام رافریپ داده و جذب خود کرده بود .

۱۹- چه عاملی نقش مهمی در جلوگیری از شکست معاویه در جنگ صفین داشت ؟ معاویه سیاستمداری فریبکار بود و با دادن پول و مقام ، (شخصا یا نفوذ و قدرتمند را جذب خود می کرد . عمروعاص یکی از این افراد بود ، او که به طمع دست یافتن به حکومت مصر به معاویه پیوسته بود ، نقش مهمی در جلوگیری از شکست معاویه در جنگ صفین داشت .

۲۰- زمینه های قیام امام حسین (ع) چه بود ؟ امام حسین (ع) سال ها در کنار پدرش امیرمومنان و برادرش امام حسن (ع) در صحنه ی جهاد و مبارزه حاضر بود . آن حضرت پس از شهادت برادر ، با سخنرانی و نامه های افشاگرانه علیه حکومت ظالمانه ی معاویه مبارزه کرد . پس از مرگ معاویه ، پسرش یزید طبق وصیت او به خلافت رسید

۲۱- مردم کوفه پس از شنیدن خبر حرکت امام حسین (ع) به سوی مکه چه کردند ؟ با نوشتن نامه های فراوان (ایشان را به آن شهر دعوت کردند . امام نخست اعتنایی به آن نامه ها نکرد ، اما با اصرار کوفتیان ، پسر عموی خود مسلم بن عقیل را روانه ی آنجا کرد . پس از ورود مسلم به کوفه ، هزاران نفر با مسلم به نمایندگی از امام حسین بیعت کردند . امام پس از دریافت نامه مسلم عازم کوفه شد .

۲۲- عبدالله بن زیاد در شهر کوفه چه کرد ؟ عیدالله با ایجاد رعب و وحشت مردم را ترساند و مسلم بن عقیل را دستگیر کرد و به شهادت رساند . او سپس مردم کوفه را وادار کرد که آماده ی جنگ با امام حسین (ع) شوند .

۲۳- واقعه ی عاشورا را توضیح دهید ؟ سپاه یزید مانع رسیدن امام حسین و یارانش به کوفه شدند و کاروان آن حضرت را ناچار به توقف در سرزمین گرم و خشک کربلا (نینوا) نمودند . لشکریان یزید که تعدادشان بسیار زیاد بود ، امام حسین (ع) و یارانش را در محاصره و در روز عاشورا جنگ را آغاز کردند . امام و یارانش که مرگ در راه عقیده و ایمان را سعادت در سایه حکومت ستمگران را تنگ می دانستند شجاعانه جنگیدند و به شهادت رسیدند .

۲۴- امام حسین (ع) در وصیت نامه خویش در باره هدف قیام خود چه فرموده است ؟ هدف من اصلاح امت چدم رسول الله ، امر به معروف و نهی از منکر و پیاده کردن سیره ی رسول الله و پدرم علی بن ابیطالب است .

*- حضرت محمد (ص) در ۲۸ صفر سال هجری در وفات یافت . (۱۱ - مدینه)

*- حضرت علی (ع) حدود سال حکومت کرد . (۵ سال)

*- معاویه پسر ابوسفیان اعلام کرد در صورتی از علی (ع) اطاعت می کند که حکومت و به او واگذار شود . (شام - مصر)

*- پس از شهادت علی (ع) در رمضان سال هجری ، مردم شهر کوفه با بیعت کردند . (۲۱ - ۴۰ - امام حسن)

*- معاویه بعد از تحمیل صلح بر امام حسن (ع) در به خلافت نشست . (شام (سوریه))

*- معاویه فرزندش را به جانشینی خود انتخاب و خلافت را کرد . (یزید - مروثی)

*- یزید با شنیدن اخبار کوفه را که مردی سنگدل و خونریز بود به حکومت آنجا منصوب کرد . (عیدالله بن زیاد)

*- حضرت پس از شهادت امام حسین (ع) با سخنرانی های روشنگرانه اهداف قیام کربلا را بر همگان آشکار کرد . (زینب (س))